

zou hebben gedacht, gebondenheid in dogma's en god-weet-wat-voor haar-klooverijen, en zóó'n eenvoudig-innig hart . . . 'n boersche vechtersbaas met 'n menselijkheid zóó diep . . . " En na even opgetogen voor zich zien: „God allemachtig, wat 'n prachtvent . . . "

„Maar wat dacht je dan? Dacht jij dan soms, dat d'r na élke biecht zoo'n teeken uit de hemel viel?" vroeg de eeuwige-grapjas, dood-ernstig, het gezicht met hoog-opgetrokken wenkbrauwen één verbazing.

„Stik!" zei Anthony.

Wég nu uit het bijenkorf-drukke van het sanatorium — hoe kon men eensklaps zoo góddelijk-alleen zijn! — liep hij, stokzwaaiend, het paadje af, over de verspringende zonlicht-vlekjes, als door speels-bewogen spiegeltjes uit de diepten van het naaldbosch, over den grond, zijn schoenen en kleeren geworpen . . . En geuren . . . geúren! . . . In de verre diepten stónd de blauwe ozonnel als een coulisse in een Rackham-kleurige bosch-scène. Hij tuitte al de lippen om te fluiten, maar zweeg ingetogen. Nee, nee, alleen het knerpen van dorre dennenaalden mocht zich laten hooren . . . Naalden van vorige seizoenen . . . Een bosch, ook op z'n blijdst, hief zijn denken aan, is altijd zwaarmoedig . . . Het kan niet scheiden van het verleden . . . Het bewáárt alles, de in zijn boomen uitgekerfde namen, de doode bladeren, de dorre naalden. In de weidsche beslotenheid, die het zich langzaam heeft gebouwd, mediteert het eindeloos en innig over leven en dood . . . Zooals altijd als hij het wijde boschveld aan het eind van het pad naderde, vóórzag hij het reeds in een beklemmende verbeelding: een woeste, in-zich-duistere vlakte van gekapte, zwart-geworden boomstompen, temidden van in verre verte wégbultende dennendragende heuvelrijen, de ontzaglijke, verwrongen boomhorens in hun roodige en paarsche kleuren van prehistorische, schilferende versteeningen, geheven in de lucht — met één geweldigen, grijs-geel verschroeyden, als tot rots geworden zandrug, het alles somber en helsch, een martelplaats van oude barbaren, een duister, voortijdsch veemgericht . . . En daar zou, als bijna immer in het wandeluur, Justine wel zitten op die van winterweer en zonnebrand uitgemergelde en gebleekte bank . . .

Dat haar-opzoeken 's middags voelde hij altijd opnieuw als een innerlijke feestelijkheid. Had hij haar dan lief? . . . Hij zei spottig in zichzelf: dat vraag ik voor de hoeveelste maal? . . . En al sinds lang had hij toch vastgesteld — en hij was ingenomen met de vondst geweest! — dat dát niet met zekerheid te zeggen was: „Mit diesem Trank im Leibe." . . . de drank des abtinentie . . . Alleen een man, tijdelijk tot sensualiteitlooze rust gekomen, kan wéten, of hij een vrouw, óók op die heel hóóge wijze — liefheeft . . .

En eindelijk was hij er: open en wijd lag de roerlooze, moéde, de eeuwen-oude somberte . . . Geen zonedag, hoe machtig van vreugde, veranderde ook maar iets daaraan . . .